

MUSIK

Musik fra forskellige kulturer

EUROPÆISK KLASSISK MUSIK

Velkommen til School To Go og dagens undervisning!

Dette er et forløb i faget "Musik" om Musik fra Forskellige Kulturer i tre episoder, med de tre temaer: "Afrikanske rytmer", "Europæisk klassisk musik" og til sidst "Musik fra Asien". Der vil både være lytte-tekster og øvelser i episoderne.

Introduktion

I de næste par uger skal vi dykke ned i en spændende og smuk verden af musik – nemlig Europæisk klassisk musik! Denne type musik er fuld af utrolige lyde, historier og følelser, der har påvirket mennesker i mange år.

Vi skal udforske musik fra forskellige lande i Europa og lære om berømte komponister, der har skabt nogle af de smukkeste musikstykker, du nogensinde vil høre. Du vil opdage, hvordan

musikken kan male billeder i dit hoved, fortælle historier uden ord, og endda få dig til at føle forskellige følelser.

Vi skal også lytte til og lære om de forskellige instrumenter, der skaber de unikke lyde i klassisk musik. Du vil finde ud af, hvordan disse instrumenter arbejder sammen i et orkester for at lave magiske melodier og rytmer.

Så forbered dig på at tage en tidsmaskine tilbage i historien og opleve musik, der har betaget mennesker i århundreder. Det bliver sjovt, lærerigt og måske opdager du endda en ny yndlingssang eller to!

Mål for undervisningen:

- Jeg skal kunne nævne tre europæiske klassiske komponister og et musikstykke fra hver
- Jeg skal kunne forklare forskellen mellem barok- og klassisk musikperiode
- Jeg skal kunne genkende, hvilken musikperiode et stykke tilhører ud fra dets kendetegn
- Jeg skal kunne sammenligne musik fra to forskellige europæiske klassiske komponister og diskutere deres ligheder og forskelle
- Jeg skal kunne vurdere, hvordan forskellige instrumenter skaber stemning i et klassisk musikstykke

Hvad er klassisk musik?

Klassisk musik er en type musik, der er skrevet og spillet på en måde, som følger bestemte regler og stilarter, der har udviklet sig over mange hundrede år. Den startede i Europa og har spredt sig til mange andre dele af verden. Klassisk musik er ofte spillet af store grupper af musikere kaldet orkestre, men den kan også spilles af enkelte musikere eller mindre grupper.

Eksempler på klassisk musik og komponister:

- Ludwig van Beethoven: Han var en tysk komponist og er berømt for mange stykker, men et af de mest kendte er hans "Niende Symfoni". Mange kender den del, der kaldes "Ode til Glæden".
- Wolfgang Amadeus Mozart: Han var en østrigsk komponist, som skrev en masse musik, da han levede. En af hans berømte stykker er "Eine kleine Nachtmusik", som betyder 'En lille aftenmusik' på dansk.
- Johann Sebastian Bach: En tysk komponist kendt for sine komplekse og smukke stykker. Hans "Tocatta og Fuga i D-mol" er meget berømt, især det dramatiske åbningsstykke, som ofte bruges i film.

- Pyotr Ilyich Tchaikovsky: Han var en russisk komponist, kendt for at lave musik til balletter som "Nøddeknækkeren" og "Svanesøen". Disse stykker spilles ofte rundt omkring i verden, specielt omkring juletiden.

Klassisk musik bruges ofte i film, tv-shows, og spil for at skabe forskellige stemninger. Selvom det måske lyder anderledes end den musik, du lytter til dagligt, har mange mennesker fundet ud af, at de godt kan lide det, når de først giver det en chance.

Hvordan kan vi identificere forskellige perioder inden for europæisk klassisk musik, og hvilke komponister repræsenterer hver periode?

Europæisk klassisk musik er opdelt i forskellige perioder eller tidsaldre, og hver af disse perioder har sin egen særlige stil og kendetegn. Ved at lære om disse perioder kan vi finde ud af mere om historien og musikken fra hver tid.

- Barokperioden (ca. 1600-1750): Dette var en tid, hvor musikken var meget detaljeret og pyntet. Komponister i barokken brugte mange dekorationer i deres musik, og de skrev ofte for store orkestre. Klassisk musik fra denne periode har ofte mange lag og kan føles meget dramatisk. Berømte komponister fra denne tid inkluderer Johann Sebastian Bach, som skrev mange stykker for orgel og kor, og Antonio Vivaldi, kendt for sine livlige violin koncerter, som "De fire årstider".
- Klassisk periode (ca. 1750-1820): Musikken fra denne tid er mere afbalanceret og klar end barokmusikken. Den klassiske periode handlede om klarhed, enkelhed og balance. Komponister som Wolfgang Amadeus Mozart og Ludwig van Beethoven skrev musik i denne periode. Mozarts musik er elegant og ofte legende, mens Beethovens musik begynder at vise mere kraftfulde følelser, især i hans senere værker.
- Romantisk periode (ca. 1820-1900): Denne periode i musikken var fyldt med store følelser og personlig udtryk. Musikken blev mere dramatisk og emotionel end tidligere. Komponister som Pyotr Ilyich Tchaikovsky, der skrev "Svanesøen" og "Nøddeknækkeren", og Frederic Chopin, kendt for sine følelsesladede klaverstykker, var berømte i denne tid.
- Moderne og samtidsperiode (1900-nutiden): Musik fra denne tid kan variere meget, da komponisterne begyndte at eksperimentere med nye stilarter og ideer. Denne musik kan nogle gange være svær at forstå, fordi den bryder med mange af de traditionelle regler. Nogle komponister fra denne tid er Claude Debussy, som var kendt for sin drømmende og flydende stil, og Igor Stravinsky, som skrev musik, der ofte indeholdt uventede rytmer og toner.

For at identificere, hvilken periode et stykke musik er fra, kan du lytte efter bestemte ting: Hvilke instrumenter bruges? Hvordan føles stemningen i musikken? Er der mange dekorationer og detaljer, eller er musikken mere enkel og direkte? Ved at stille disse spørgsmål kan du begynde at genkende forskellene mellem perioderne i europæisk klassisk musik.

På hvilke måder bruger komponister fra europæisk klassisk musik forskellige instrumenter for at skabe unikke lyde og stemninger i deres værker?

Komponister i europæisk klassisk musik bruger forskellige instrumenter til at lave specielle lyde og stemninger, lidt ligesom malere bruger forskellige farver til at lave et billede. Hvert instrument kan lave sine egne unikke lyde, og ved at kombinere dem på forskellige måder, kan komponisterne fortælle historier uden ord, vække forskellige følelser og skabe stemninger. Her er nogle måder, de gør det på:

- **Strenginstrumenter:** Dette inkluderer violiner, bratscher, celli og kontrabasser. Når komponister vil lave en blød og varm stemning, kan de bruge mange strenginstrumenter sammen. Hvis de vil have noget til at lyde mere spændende eller dramatisk, kan de få violinerne til at spille meget hurtigt eller højt. Strenginstrumenter kan også spille blidt for at lave en trist eller drømmende stemning.
- **Blæseinstrumenter:** Dette inkluderer fløjter, oboer, klarinetter og fagotter. Fløjter kan lave høje og klare toner, som kan lyde meget lette eller glade. Oboer og klarinetter kan lave dybere eller mere eftertænksomme lyde. Komponister bruger ofte blæseinstrumenter til at tilføje farver til musikken eller for at fremhæve en særlig følelse.
- **Messinginstrumenter:** Dette omfatter trompeter, horn, tromboner og tubaer. De kan lave meget høje og stærke lyde. Komponister bruger dem til at tilføje kraft og styrke til musikken, som i triumferende eller heroiske dele.
- **Slaginstrumenter:** Dette inkluderer trommer, bækner, triangler og xylofoner. De kan lave en masse forskellige lyde og er rigtig gode til at sætte rytmen. Nogle gange bruger komponister slaginstrumenter til at lave en følelse af spænding eller for at understrege vigtige punkter i musikken.
- **Klaver og andre tastaturinstrumenter:** Klaveret kan spille både høje og lave toner og kan lave musik, der lyder glad, trist, spændende eller rolig. Før i tiden brugte komponister også instrumenter som cembalo og orgel til at tilføje forskellige stemninger til deres musik.

Ved at vælge forskellige instrumenter og beslutte, hvordan de skal spille sammen, kan komponister skabe en helt speciel atmosfære i deres musik. Det er som at sætte forskellige ingredienser sammen for at lave en lækker ret – hver ingrediens tilføjer noget særligt til den samlede smag.

Hvordan påvirker den historiske og kulturelle baggrund af et europæisk land den klassiske musik, der er skabt der?

Forestil dig, at hvert land i Europa er som en unik have, hvor forskellige slags blomster (som er som forskellige typer af musik) vokser baseret på vejret, jorden og hvordan folk passer på dem.

Hvert europæisk land har sin egen historie, sprog, historier og traditioner - vi kalder dette landets kulturelle baggrund. Denne baggrund påvirker den klassiske musik, som er skabt der, på mange forskellige måder.

- Historiske begivenheder: Tænk på store begivenheder som krige, opdagelser eller ændringer i samfundet. Disse begivenheder kan gøre folk glade, triste, håbefulde eller bange. Komponister bruger musik til at udtrykke disse følelser. For eksempel, efter en stor krig, kan en komponist skrive en meget trist og dyb sang for at vise, hvordan folk føler sig.
- Traditioner og fester: Hver kultur fejrer forskellige helligdage og har forskellige traditioner. I Italien kan du finde livlige og dramatiske musikstykker, der afspejler landets kærlighed til opera og teater. I Tyskland, hvor der er en lang tradition for kormusik og orgelmusik, kan du finde mange klassiske stykker skrevet for kor og kirke.
- Sprog: Sproget, folk taler i et land, kan også påvirke musikken. For eksempel, i Italien, hvor sproget er meget melodisk og flydende, har mange klassiske sange og operaer smukke, flydende melodier, der følger sprogets rytme.
- Natur og landskab: Det landskab og de naturlige omgivelser i et land kan inspirere komponister. I Norge, for eksempel, kunne komponisten Edvard Grieg finde inspiration i de dramatiske fjorde og bjerge til at skabe musik, der føles som en vandretur i naturen.
- Kunst og litteratur: De bøger folk læser, og de malerier og skulpturer, de laver og ser i deres land, påvirker også musikken. I Frankrig, under en periode kaldet impressionismen, lavede komponister som Claude Debussy musik, der var inspireret af malerier, der forsøgte at fange øjeblikke og stemninger snarere end klare billeder.

Så når vi lytter til klassisk musik fra forskellige europæiske lande, hører vi ikke kun noter og melodier – vi hører historier, følelser og ideer fra hver komponists hjemland. Det er som om hvert stykke musik er et vindue til et andet sted og en anden tid.

Hvad er nogle af de fælles musikalske strukturer (som sonateformen eller symfonien) anvendt i europæisk klassisk musik, og hvordan kan vi genkende dem?

I europæisk klassisk musik bruger komponisterne forskellige "byggeklodser" eller strukturer til at bygge deres musikstykker. Tænk på det som forskellige måder at organisere et legesæt eller

forskellige regler for forskellige spil. Her er nogle af disse strukturer, og hvordan du kan genkende dem:

- **Sonateformen:** Denne form er lidt som en sandwich. Den har tre dele: exposition (som at præsentere brødet og pålægget), udvikling (som at blande ingredienserne eller ændre dem lidt), og recapitulation (som at gentage din sandwich med en lille twist). I musik, i expositionen, introducerer komponisten to forskellige temaer eller melodier. I udviklingen bliver disse temaer ændret og spillet på forskellige måder. I recapitulationen hører du temaerne igen, men de kommer tilbage lidt ændret eller kombineret.
- **Symfoni:** En symfoni er som en stor bog fyldt med historier (kaldet bevægelser). De fleste symfonier har fire bevægelser. Den første bevægelse er ofte hurtig og energisk (som en spændende begyndelse på en bog). Den anden bevægelse er langsommere og mere eftertænksom (som en dybere, følelsesmæssig del af en historie). Den tredje bevægelse kan være legende og dansende (lidt som en afslappende pause i historien). Den fjerde bevægelse er hurtig og dramatisk igen, ofte ender med en stor, spændende afslutning.
- **Koncert:** En koncert er som en solo-optræden med backup-band. Den har ofte tre bevægelser (dele), hvor en solist (som kunne være en violinist eller pianist) spiller med et helt orkester. Den første bevægelse er hurtig, den anden er langsom, og den tredje er hurtig igen. Solisten får chancen for at "vise sig frem" med imponerende musik, mens orkestret støtter dem.
- **Fuge:** En fuge kan sammenlignes med et puslespil. Komponisten starter med et lille musikstykke kaldet et tema. Dette tema bliver derefter gentaget af forskellige instrumenter i orkestret, men starter på forskellige tidspunkter og spilles i forskellige toner. Det er som at sætte forskellige dele af et puslespil sammen for at lave et flot billede.

Når du lytter til europæisk klassisk musik, og du begynder at genkende nogle af disse strukturer, bliver det lidt som et detektivarbejde: du kan begynde at finde ud af, hvordan musikken er bygget op, og hvad komponisten prøver at fortælle med deres musik.

Hvordan kan vi sammenligne og kontrastere musikken fra to forskellige europæiske klassiske komponister for at forstå deres individuelle stile og bidrag til musikken?

At sammenligne og kontrastere musik fra to forskellige europæiske klassiske komponister er som at se på to forskellige kunstnere, der maler billeder af det samme landskab, men på deres unikke måder. Her er hvordan vi kan gøre det:

- Lyt til musikken: Det første skridt er at lytte til et musikstykke fra hver komponist. Mens du lytter, prøv at bemærke, hvad du føler, og hvilke instrumenter du kan høre. Musik af Mozart kan lyde elegant og afbalanceret med klare melodier, mens Beethoven måske bruger mere dramatiske og kraftfulde toner.
- Lær om komponisternes liv: Find ud af lidt om hver komponists liv. Når var de født? Hvor voksede de op? Levede de i en glad eller en svær tid? For eksempel, hvis en komponist levede i en tid med store politiske ændringer, kan det have påvirket deres musik til at være mere følelsesladet eller intens.
- Opdag deres musikalske stile: Forskellige komponister skriver musik på forskellige måder. Mozart er kendt for sin klarhed og nåde, mens Beethoven er kendt for at bryde regler og bruge stærke, følelsesmæssige udtryk. Når du lytter, prøv at finde ud af, hvad der gør hver komponists stil unik. Bruger de mange gentagelser? Er deres musik hurtig, langsom, høj, eller blød?
- Se på de musikalske perioder: Komponister kommer fra forskellige tider eller musikalske perioder. At kende lidt til disse perioder kan hjælpe dig med at forstå, hvorfor deres musik lyder, som den gør. For eksempel kommer Bach fra barokperioden, som elskede komplekse mønstre, mens Chopin skrev romantisk musik, som ofte er meget følelsesmæssig og smuk.
- Sammenlign deres værker: Vælg specifikke stykker af musik fra hver komponist, og sammenlign dem. Hvordan bruger hver komponist instrumenterne? Hvordan bygger de deres melodier? Er der et sted i musikken, hvor de overrasker dig?
- Diskuter og del: Efter at have lyttet og lært om komponisterne, snak med andre om, hvad du fandt ud af. Hvad kan du lide ved hver komponists musik? Hvordan føles musikken forskellig fra hinanden?

Ved at gøre alt dette, kan du begynde at se, hvordan hver komponist har deres egen særlige måde at skabe musik på, og hvordan de hver især har bidraget til den klassiske musik. Dette hjælper os med at forstå og værdsætte deres unikke talenter og den rolle, de har spillet i musikhistorien.

Kender vi nogle kunstnere som beskæftiger sig med denne slags musik?

Når vi taler om europæisk klassisk musik, er der mange berømte komponister, som hver har deres egen unikke stil og måde at skabe musik på. Her er et par kunstnere (komponister) fra forskellige tider, som har haft stor betydning for denne slags musik:

- Johann Sebastian Bach: Han levede i Tyskland i 1700-tallet. Bach er kendt for sin smukke og komplekse musik, som ofte har en religiøs eller åndelig følelse. Han skrev masser af musik for orgel og korer.

- Wolfgang Amadeus Mozart: Han var fra Østrig og levede også i 1700-tallet. Mozart er kendt for at skrive musik, der lyder legende, elegant og fuld af følelser. Han skrev alt fra små klaverstykker til store operaer.
- Ludwig van Beethoven: En tysk komponist, der levede mellem 1700- og 1800-tallet. Beethoven er kendt for sin kraftfulde og følelsesmæssige musik. Han skrev mange berømte symfonier, sonater og koncerter.
- Pyotr Ilyich Tchaikovsky: Han kom fra Rusland og levede i 1800-tallet. Tchaikovsky er kendt for sine balletter som "Svanesøen" og "Nøddeknækkeren" samt dramatiske symfonier og koncerter.

Disse komponister har alle bidraget til klassisk musik på deres egen måde, og ved at lytte til deres musik kan du lære om forskellige stilarter og følelser i musikken.

Nu er det tid til at lave et par opgaver og tænke over hvad vi lige har lært.

Arbejdsopgaver

1. Komponist Kortspil: "Lav et kort for hver af tre forskellige komponister med deres navn, et billede og et kendt musikstykke. Byt kort med en kammerat og fortæl hinanden, hvad I ved om disse komponister."
2. Tidsperiode Tidslinje: "Arbejd sammen med en partner for at oprette en tidslinje, der viser barok-, klassisk-, romantisk- og moderne perioder. Tilføj et musikstykke og en komponist til hver periode."
3. Musikdetektiver: "Lyt til uddrag af musikstykker og gæt, hvilken periode de tilhører. Diskuter med din partner, hvorfor I mener det, og hvilke instrumenter I kan høre."
4. Stemningsskabere: "Vælg et musikstykke, lyt til det og tegn et billede eller skriv en kort historie, der beskriver den stemning, musikken giver dig."
5. Instrumenter og deres roller: "Lav en plakat med din partner, der viser forskellige instrumenter brugt i europæisk klassisk musik. Skriv, hvordan hvert instrument bidrager til et orkester."

Når du har svaret på opgaverne, så slutter denne episode.

Her starter ideerne til lærerne:

Ideer til læreren:

- Musikalsk Rundvisning: Spil forskellige stykker af europæisk klassisk musik for klassen, og forklar lidt om hver komponist og musikperiode.
- Gæste Musiker: Inviter en lokal musiker til at spille klassiske stykker og diskutere instrumenterne de bruger.

- Komponist Bio-Dag: Dediker en klasse til at lære om livet og musikken af en bestemt europæisk klassisk komponist.
- Instrument Identifikation: Spil lyde fra forskellige klassiske instrumenter uden at vise dem, og lad eleverne gætte, hvad de hører.
- Kreativ Skrivning: Giv eleverne en del af et klassisk stykke at lytte til og bed dem om at skrive en historie eller digt, der passer til musikken.